HOTĂRÂREA CURȚII (Camera întâi)

21 martie 2018*

„Trimitere preliminară – Securitate socială – Acord între Comunitatea Europeană și Confederația Elvețiană – Coordonarea sistemelor de securitate socială – Regulamentul (CE) nr. 883/2004 – Articolele 7, 63 și 64 – Ajutoare de șomaj – Șomer care se deplasează în alt stat membru – Menținerea dreptului la prestații – Durată”

În cauza C-551/16,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Centrale Raad van Beroep (Curtea de Apel pentru Litigii de Securitate Socială și de Funcție Publică, Țările de Jos), prin decizia din 26 octombrie 2016, primită de Curte la 31 octombrie 2016, în procedura

J. Klein Schiphorst

împotriva

Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen,

CURTEA (Camera întâi),

compusă din doamna R. Silva de Lapuerta (raportor), președinte de cameră, și domnii C. G. Fernlund, A. Arabadjiev, S. Rodin și E. Regan, judecători,

avocat general: domnul P. Mengozzi,

grefier: doamna M. Ferreira, administrator principal,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 20 septembrie 2017,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen, de J. Hut, în calitate de agent;

– pentru guvernul neerlandez, de M. L. Noort și de M. K. Bulterman, în calitate de agenți;

– pentru guvernul ceh, de M. Smolek, de J. Pavliš și de J. Vláčil, în calitate de agenți;

– pentru guvernul danez, de M. Wolff, de C. Thorning și de J. Nymann-Lindegren, în calitate de agenți;

– pentru guvernul polonez, de B. Majczyna, în calitate de agent;

* Limba de procedură: neerlandeza.

– pentru guvernul suedez, de A. Falk, de C. Meyer-Seitz, de H. Shev, de L. Swedenborg și de F. Bergius, în calitate de agenți;

– pentru guvernul norvegian, de K. Moen și de D. Lund, în calitate de agenți;

– pentru Comisia Europeană, de M. van Beek și de D. Martin, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 29 noiembrie 2017,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 64 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul (CE) nr. 883/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială (JO 2004, L 166, p. 1, rectificare în JO 2004, L 200, p. 1, Ediție specială, 05/vol. 7, p. 82), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (UE) nr. 465/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 22 mai 2012 (JO 2012, L 149, p. 4) (denumit în continuare „Regulamentul nr. 883/2004”).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între domnul J. Klein Schiphorst, pe de o parte, și Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (Consiliul de administrație al Institutului de Administrare a Asigurărilor pentru Lucrătorii Salariați, Țările de Jos), pe de altă parte, în legătură cu respingerea cererii sale de prelungire a perioadei de export al ajutorului de șomaj după expirarea termenului de trei luni.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Acordul CE-Elveția

3 Articolul 8 din Acordul dintre Comunitatea Europeană și statele membre ale acesteia, pe de o parte, și Confederația Elvețiană, pe de altă parte, privind libera circulație a persoanelor, semnat la Luxemburg la 21 iunie 1999 și aprobat în numele Comunității Europene prin Decizia 2002/309/CE, Euratom a Consiliului și a Comisiei privind Acordul de cooperare științifică și tehnologică din 4 aprilie 2002 privind încheierea a șapte acorduri cu Confederația Elvețiană (JO 2002, L 114, p. 1, Ediție specială, 11/vol. 27, p. 25, denumit în continuare „Acordul CE-Elveția”), stipulează:

„Părțile contractante adoptă dispoziții, în conformitate cu anexa II, pentru coordonarea sistemelor de securitate socială în special în scopul:

[…]

(b) de a determina legislația aplicabilă;

[…]

(d) de a plăti prestații persoanelor rezidente pe teritoriul părților contractante;

[…]”

4 Articolul 1 din anexa II la Acordul CE-Elveția privind coordonarea sistemelor de securitate socială, astfel cum a fost modificată prin Decizia nr. 1/2012 a Comitetului mixt instituit în temeiul Acordului dintre Comunitatea Europeană și statele membre ale acesteia, pe de o parte, și Confederația Elvețiană, pe de altă parte, privind libera circulație a persoanelor din 31 martie 2012 (JO 2012, L 103, p. 51) prevede:

„(1) Părțile contractante convin, în ceea ce privește coordonarea sistemelor de securitate socială, să aplice între ele actele juridice ale Uniunii Europene menționate în secțiunea A din prezenta anexă, astfel cum au fost modificate prin această secțiune, sau normele echivalente unor astfel de acte.

(2) Termenii «stat membru» sau «state membre» care figurează în actele juridice menționate în secțiunea A din prezenta anexă se interpretează ca incluzând Elveția, în plus față de statele prevăzute de actele juridice relevante ale Uniunii Europene."

5 Secțiunea A din această anexă face referire, printre altele, la Regulamentul nr. 883/2004.

Regulamentul nr. 883/2004

6 Considerentele (3), (4), (32) și (45) ale Regulamentului nr. 883/2004 au următorul cuprins:

„(3) Regulamentul (CEE) nr. 1408/71 al Consiliului din 14 iunie 1971 privind aplicarea regimurilor de securitate socială salariaților, persoanelor care desfășoară activități independente și membrilor familiilor acestora care se deplasează în cadrul Comunității [(JO 1971, L 149, p. 2, Ediție specială, 05/vol. 1, p. 26)] a fost modificat și actualizat cu numeroase ocazii, pentru a se lua în considerare atât evoluțiile la nivel comunitar, inclusiv hotărârile Curții de Justiție, cât și modificările legislative la nivel național. Acești factori au contribuit la crearea unor reguli comunitare de coordonare complicate și voluminoase. Înlocuirea acestor reguli prin modernizarea și simplificarea lor este, prin urmare, esențială pentru a se atinge scopul liberei circulații a persoanelor.

(4) Este necesar să se respecte caracteristicile proprii legislațiilor interne privind securitatea socială și să se elaboreze un sistem unic de coordonare.

[…]

(32) Pentru a se încuraja mobilitatea lucrătorilor, este necesar, în special, să se faciliteze căutarea de locuri de muncă în diferite state membre. Este, așadar, necesar să se asigure o coordonare mai completă și mai eficientă între regimurile de asigurări de șomaj și serviciile de ocupare a forței de muncă din toate statele membre.

(45) Dat fiind că obiectivul acțiunii preconizate, adică adoptarea măsurilor de coordonare care să garanteze exercitarea eficientă a dreptului la libera circulație a persoanelor, nu se poate realiza într-o măsură suficientă de către statele membre și, prin urmare, datorită amplorii și efectelor acțiunii respective, se poate realiza mai bine la nivel comunitar, Comunitatea poate adopta măsuri în conformitate cu principiul subsidiarității, consacrat la articolul 5 din tratat. În conformitate cu principiul proporționalității, astfel cum se prevede la articolul respectiv din tratat, prezentul regulament nu depășește ceea ce este necesar pentru realizarea obiectivului respectiv."

7 Articolul 2 alineatul (1) din Regulamentul nr. 883/2004 prevede:

„Prezentul regulament se aplică resortisanților unuia dintre statele membre, apatrizilor și refugiaților care sunt rezidenți într-un stat membru și care se află sau s-au aflat sub incidența legislației unuia sau mai multor state membre, precum și membrilor de familie și urmașilor acestora."

8 Potrivit articolului 3 alineatul (1) din acest regulament:

„Prezentul regulament se aplică tuturor legislațiilor referitoare la ramurile de securitate socială privind:

[…]

(h) ajutoarele de șomaj;

[…]”

9 Articolul 7 din regulamentul menționat, intitulat „Eliminarea clauzelor de rezidență”, prevede:

„Cu excepția cazului în care prezentul regulament prevede altfel, prestațiile în numerar care se plătesc în temeiul legislației unuia sau mai multor state membre sau al prezentului regulament nu pot face obiectul niciunei reduceri, modificări, suspendări, retrageri sau confiscări în temeiul faptului că beneficiarul sau membrii familiei acestuia sunt rezidenți într-un stat membru, altul decât cel în care este situată instituția responsabilă de furnizarea prestației.”

10 Articolul 63 din același regulament, intitulat „Dispoziții speciale pentru renunțarea la clauzele de rezidență”, prevede:

„În sensul prezentului capitol, articolul 7 se aplică doar în cazurile prevăzute la articolele 64, 65 și 65a și în limitele stabilite de acestea.”

11 Articolul 64 din Regulamentul nr. 883/2004, intitulat „Șomerii care se deplasează în alt stat membru”, prevede:

„(1) Persoana aflată în șomaj total, care îndeplinește condițiile impuse de legislația statului membru competent pentru a avea dreptul la prestații și care se deplasează în alt stat membru pentru a căuta de lucru, își păstrează dreptul la ajutor de șomaj în numerar, în următoarele condiții și în următoarele limite:

[…]

(c) dreptul la prestații se menține pe o perioadă de trei luni de la data la care șomerul a încetat să se afle la dispoziția serviciilor de ocupare a forței de muncă din statul membru din care a plecat, cu condiția ca durata totală pentru care sunt acordate prestațiile să nu depășească durata totală a perioadei în care șomerul are dreptul la prestații, în temeiul legislației statului membru respectiv; serviciile sau instituțiile competente pot prelungi termenul de trei luni până la maximum șase luni;

[…]

(2) În cazul în care persoana interesată se întoarce în statul membru competent la expirarea termenului în care are dreptul la prestații în temeiul alineatului (1) litera (c) sau înainte de expirare, aceasta continuă să aibă dreptul la prestații în conformitate cu legislația statului membru respectiv. Persoana interesată pierde orice drept la prestații în temeiul legislației statului membru competent, în cazul în care nu se întoarce acolo la expirarea termenului menționat sau înainte de expirare, sub rezerva dispozițiilor mai favorabile ale legislației respective. În cazuri excepționale, serviciile sau instituțiile competente pot permite persoanei în cauză să se întoarcă la o dată ulterioară, fără a-și pierde dreptul la prestații.

[…]”

Dreptul neerlandez

12 Articolul 3:4 din Algemene wet bestuursrecht (Codul administrativ) prevede:

„1. În limitele stabilite de lege sau de natura competenței pe care o exercită, organul administrativ pune în balanță interesele cărora li se aduce atingere în mod direct prin decizia sa.

2. Efectele unei decizii care sunt dezavantajoase pentru una sau pentru mai multe dintre persoanele interesate nu pot fi disproporționale în raport cu obiectivele urmărite prin decizia respectivă."

13 Conform articolului 19 alineatul 1 litera e din Werkloosheidswet (Legea privind șomajul, denumită în continuare „WW"), lucrătorul care locuiește sau are reședința în afara Țărilor de Jos nu are dreptul la prestații.

14 Potrivit articolului 19 alineatele 9 și 10 din WW:

„9. Prin derogare de la alineatul 1 litera e, lucrătorul care locuiește sau are reședința în afara Țărilor de Jos, în alte scopuri decât turistice, își menține dreptul la prestații atunci când, în timpul acestei ședere, participă la activități menite să promoveze inserția profesională în sensul capitolelor VI și XA, cu condiția ca:

a. durata activităților să nu depășească șase luni;

b. dintr-o declarație de intenție să reiasă că există perspectiva concretă pentru ocuparea unui loc de muncă pentru o perioadă de minimum șase luni la finalizarea activităților și

c. aceste activități să aibă loc într-un stat membru al Uniunii Europene, în alt stat parte la Acordul privind Spațiul Economic European sau în Elveția.

10. În sensul acestui articol, «declarație de intenție» înseamnă o declarație semnată prin care semnatarul declară că intenționează să angajeze un lucrător salariat care participă la activități care favorizează inserția profesională, menționate în capitolele VI și XA, la finalul acestor activități."

Litigiul principal și întrebările preliminare

15 La 19 iulie 2012, pe când locuia în Țările de Jos și beneficia în această țară, de la 2 mai 2011, de ajutor de șomaj în temeiul WW, domnul Klein Schiphorst, resortisant neerlandez, a informat Institutul de Administrare a Asigurărilor pentru Lucrătorii Salariați (denumit în continuare „Uwv") că intenționa să se deplaseze în Elveția pentru a căuta un loc de muncă și a solicitat în acest scop menținerea drepturilor sale la ajutor de șomaj.

16 Prin decizia din 8 august 2012, Uwv a admis cererea domnului Klein Schiphorst pentru perioada cuprinsă între 1 septembrie 2012 și 30 noiembrie 2012.

17 Prin e-mailul din 19 noiembrie 2012, domnul Klein Schiphorst a solicitat Uwv, în temeiul Regulamentului nr. 883/2004, prelungirea perioadei de export al ajutorului său de șomaj după expirarea termenului de trei luni.

18 Prin deciziile din 21 noiembrie 2012 și din 16 ianuarie 2013, Uwv a respins cererea menționată, precum și reclamația formulată împotriva respectivei decizii de respingere. În această din urmă decizie, Uwv a explicat că nu a făcut uz de această posibilitate acordată serviciilor sau instituțiilor competente în temeiul articolului 64 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 883/2004 de a prelungi până la maximum șase luni perioada de export al ajutorului de șomaj.

19 Prin hotărârea din 2 octombrie 2013, rechtbank Amsterdam (Tribunalul Amsterdam, Țările de Jos) a admis acțiunea introdusă de domnul Klein Schiphorst împotriva deciziei Uwv din 16 ianuarie 2013, pentru motivul că acesta din urmă nu a motivat corespunzător temeiurile pentru care nu a dat curs unei astfel de posibilități.

20 Prin decizia din 15 noiembrie 2013, Uwv a declarat din nou nefondată reclamația domnului Klein Schiphorst împotriva deciziei din 21 noiembrie 2012. Întrucât a considerat că șansele de a găsi un loc de muncă erau în general mai mari în Țările de Jos decât în alte țări, Uwv a arătat că, în principiu, nu prelungea exportul ajutorului de șomaj după perioada de trei luni, conform instrucțiunilor date de Minister van Sociale zaken en Werkgelegenheid (ministrul afacerilor sociale și ocupării forței de muncă, Țările de Jos). În acest cadru, Uwv a apreciat că inițiativele domnului Klein Schiphorst de a găsi un loc de muncă în Elveția și împrejurările invocate de acesta nu erau de natură să se considere că era nerezonabil în speță să se respecte un astfel de principiu.

21 Prin hotărârea din 4 iunie 2014, rechtbank Amsterdam (Tribunalul Amsterdam) a respins acțiunea formulată de domnul Klein Schiphorst împotriva deciziei din 15 noiembrie 2013. Această instanță a considerat că, ținând seama de caracterul discreționar al posibilității prevăzute la articolul 64 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 883/2004, Uwv putea să pună în aplicare această posibilitate în conformitate cu normele dreptului național.

22 Domnul Klein Schiphorst a declarat apel împotriva acestei din urmă hotărâri la Centrale Raad van Beroep (Curtea de Apel pentru Litigii de Securitate Socială și de Funcție Publică, Țările de Jos).

23 În acest context, instanța de trimitere are îndoieli cu privire la conformitatea cu dreptul Uniunii a deciziei prin care Uwv a refuzat să facă uz în favoarea domnului Klein Schiphorst de posibilitatea pe care o conferă serviciilor sau instituțiilor competente articolul 64 alineatul (1) litera (c) a doua teză din Regulamentul nr. 883/2004 de a prelungi durata exportului ajutorului de șomaj după expirarea termenului de trei luni.

24 În special, instanța de trimitere se întreabă mai întâi dacă statele membre sunt autorizate să nu utilizeze această posibilitate în nicio împrejurare. În cazul unui răspuns negativ, această instanță consideră atunci că ar fi necesar să se determine dacă, având în vedere obiectivul și finalitatea Regulamentului nr. 883/2004, interdicția de a impune o clauză de rezidență sau libera circulație a cetățenilor Uniunii și a lucrătorilor, statele membre pot, în principiu, să refuze să exercite respectiva posibilitate și să se limiteze la a o utiliza numai în împrejurări speciale. În sfârșit, în cazul unui răspuns din nou negativ, instanța de trimitere se întreabă în ce mod statele membre trebuie să facă uz de aceeași posibilitate.

25 În aceste condiții, Centrale Raad van Beroep (Curtea de Apel pentru Litigii de Securitate Socială și de Funcție Publică) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Posibilitatea conferită de articolul 64 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 883/2004 poate fi exercitată, având în vedere articolul 63 și articolul 7 [din acest regulament], obiectivul și finalitatea [r]egulamentului [respectiv], precum și libera circulație a persoanelor și a lucrătorilor, prin respingerea de principiu a unei cereri de prelungire a duratei de export al ajutorului de șomaj, cu excepția situației în care Uwv consideră că prelungirea perioadei de export al prestațiilor nu poate fi refuzată în mod rezonabil, în cazul unor circumstanțe specifice ale cazului concret, de exemplu existența unei perspective dovedite și concrete de încadrare în muncă?

2) În cazul unui răspuns negativ, în ce mod trebuie statele membre să exercite competența care le-a fost conferită prin articolul 64 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 883/2004?”

Cu privire la întrebările preliminare

Observații introductive

26 Întrebările preliminare privesc interpretarea Regulamentului nr. 883/2004, în special a articolului 64 din acesta, care reglementează condițiile în care persoana aflată în șomaj total care îndeplinește condițiile impuse de legislația statului membru competent pentru a avea dreptul la prestații și care se deplasează în alt stat membru pentru a căuta un loc de muncă își păstrează dreptul la ajutor de șomaj în numerar.

27 În speță, din decizia de trimitere reiese că litigiul principal se referă la menținerea dreptului la ajutor de șomaj al unui resortisant neerlandez care s-a deplasat nu în alt stat membru, ci într-un stat terț, și anume Confederația Elvețiană, pentru a căuta un loc de muncă.

28 Potrivit articolului 8 din Acordul CE-Elveția, părțile contractante adoptă dispoziții, în conformitate cu anexa II la acordul menționat, pentru coordonarea sistemelor de securitate socială, în special în scopul de a determina legislația aplicabilă și de a plăti prestații persoanelor rezidente pe teritoriul părților contractante. Or, secțiunea A punctul 1 din anexa II la Acordul CE-Elveția prevede aplicarea, între părțile contractante, a Regulamentului nr. 883/2004. Astfel și întrucât, potrivit articolului 1 alineatul (2) din anexa menționată, „[t]ermenii «stat membru» sau «state membre» care figurează în actele juridice menționate în secțiunea A din prezenta anexă se interpretează ca incluzând Elveția, în plus față de statele prevăzute de actele juridice relevante ale Uniunii Europene”, dispozițiile acestui regulament se aplică și Confederației Elvețiene.

29 În aceste condiții, situația reclamantului din litigiul principal, resortisant al unui stat membru supus legislației neerlandeze privind ajutorul de șomaj și care se deplasează în Elveția pentru a căuta un loc de muncă, intră în domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 883/2004.

Cu privire la prima întrebare

30 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 64 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 883/2004 trebuie interpretat în sensul că se opune unei măsuri naționale precum cea în discuție în litigiul principal, prin care se impune instituției competente să respingă de principiu orice cerere de prelungire a perioadei de export al ajutorului de șomaj după expirarea termenului de trei luni, cu excepția cazului în care instituția consideră că respingerea acestei cereri ar conduce la un rezultat nerezonabil.

31 În această privință, trebuie amintit că, în conformitate cu considerentele (4) și (45) ale Regulamentului nr. 883/2004, acesta are ca obiect coordonarea sistemelor de securitate socială existente în statele membre, în scopul de a garanta exercitarea efectivă a liberei circulații a persoanelor. Acest regulament a modernizat și a simplificat normele conținute în Regulamentul nr. 1408/71, menținând totodată același obiectiv ca acesta din urmă.

32 Astfel cum reiese din articolul 64 alineatul (1) din Regulamentul nr. 883/2004, persoana aflată în șomaj total care îndeplinește condițiile impuse de legislația statului membru competent pentru a avea dreptul la prestații și care se deplasează în alt stat membru pentru a căuta de lucru își păstrează dreptul la ajutor de șomaj în numerar în condițiile și în limitele pe care le enumeră această dispoziție.

33 În special, articolul 64 alineatul (1) litera (c) prima teză din regulamentul menționat prevede că dreptul la prestații „se” menține pe o perioadă de trei luni de la data la care șomerul a încetat să se afle la dispoziția serviciilor de ocupare a forței de muncă din statul membru din care a plecat, cu condiția ca durata totală pentru care sunt acordate prestațiile să nu depășească durata totală a perioadei în care

șomerul are dreptul la prestații, în temeiul legislației statului membru respectiv. Articolul 64 alineatul (1) litera (c) a doua teză din același regulament prevede în schimb că serviciile sau instituțiile competente „pot” prelungi termenul de trei luni până la maximum șase luni.

34 Potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, în vederea interpretării unei dispoziții a dreptului Uniunii, trebuie să se țină seama nu numai de formularea acesteia, ci și de contextul său și de obiectivele urmărite de reglementarea din care face parte această dispoziție (Hotărârea din 8 noiembrie 2016, Ognyanov, C-554/14, EU:C:2016:835, punctul 31).

35 În ceea ce privește termenii articolului 64 alineatul (1) litera (c) prima teză din Regulamentul nr. 883/2004, din aceștia reiese fără echivoc că dreptul la ajutor de șomaj este asigurat pentru o perioadă de trei luni unei persoane aflate în șomaj total care se deplasează în alt stat membru pentru a căuta un loc de muncă. În această privință, Curtea a statuat deja, în ceea ce privește articolul 69 din Regulamentul nr. 1408/71, dispoziție anterioară articolului 64 din Regulamentul nr. 883/2004, că prima dintre aceste dispoziții acorda lucrătorului aflat în șomaj posibilitatea de a se sustrage pentru o anumită perioadă, pentru a căuta un loc de muncă în alt stat membru, de la obligația impusă de diversele legislații naționale de a se pune la dispoziția serviciilor de ocupare a forței de muncă din statul competent fără a pierde dreptul la ajutorul de șomaj față de acest stat (Hotărârea din 19 iunie 1980, Testa și alții, 41/79, 121/79 și 796/79, EU:C:1980:163, punctul 4, precum și Hotărârea din 21 februarie 2002, Rydergård, C-215/00, EU:C:2002:111, punctul 17).

36 În ceea ce privește articolul 64 alineatul (1) litera (c) a doua teză din Regulamentul nr. 883/2004, acesta prevede că serviciile sau instituțiile competente „pot” prelungi termenul de trei luni până la maximum șase luni.

37 În această privință, astfel cum arată guvernele neerlandez, danez, suedez și norvegian în observațiile lor scrise, din utilizarea termenului „pot” reiese că modul de redactare a acestei dispoziții nu impune instituțiilor competente să prelungească până la șase luni perioada în care este menținut ajutorul de șomaj primit de o persoană aflată în șomaj total care se deplasează în alt stat membru pentru a căuta un loc de muncă.

38 Pe de altă parte, astfel cum toți intervenienții au precizat în ședință, lucrările pregătitoare care au condus la adoptarea acestei dispoziții indică, după cum a subliniat avocatul general la punctul 34 din concluzii, că propunerea inițială a Comisiei de a face obligatorie o perioadă de export de șase luni nu a putut obține acordul Consiliului Uniunii Europene, statele membre fiind ulterior de acord cu privire la formula care constituie articolul 64 alineatul (1) litera (c) a doua teză din Regulamentul nr. 883/2004.

39 În ceea ce privește contextul în care se înscrie articolul 64 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 883/2004, trebuie să se arate, pe de o parte, că ajutorul de șomaj este acordat de instituția competentă în conformitate cu legislația pe care o aplică și pe spezele sale, conform articolului 64 alineatul (1) litera (d) din acest regulament.

40 Pe de altă parte, din articolul 64 alineatul (2) din regulamentul menționat rezultă că, în cazul în care persoana interesată nu se întoarce în statul membru competent la expirarea termenului în care are dreptul la prestații în temeiul articolului 64 alineatul (1) litera (c) din același regulament sau înainte de expirare, și anume trei luni sau, după caz, dacă această perioadă este prelungită de instituțiile competente, până la maximum șase luni, aceasta pierde orice drept la prestații în temeiul legislației statului membru competent, instituțiile menționate putând totuși, în cazuri excepționale, să permită persoanei interesate să se întoarcă la o dată ulterioară, fără a-și pierde dreptul.

41 Or, astfel cum a subliniat avocatul general la punctul 55 din concluzii, această dispoziție permite în special instituțiilor competente să prelungească, în „cazuri excepționale”, perioada de trei luni în care persoana interesată are dreptul la prestații pentru a evita ca pierderea oricărui drept la prestații în

cazul întoarcerii tardive la expirarea acestei perioade să conducă la rezultate disproporționate. O astfel de posibilitate confirmă că perioada de export al ajutorului de șomaj poate fi limitată la trei luni, instituțiile competente nefiind obligate prin articolul 64 alineatul (1) litera (c) a doua teză din Regulamentul nr. 883/2004 să o prelungească până la maximum șase luni.

42 Această constatare este confirmată de împrejurarea că Regulamentul nr. 883/2004 nu stabilește condițiile în care o persoană aflată în șomaj total care se deplasează în alt stat membru pentru a căuta un loc de muncă poate beneficia de prelungirea respectivei perioade după expirarea termenului de trei luni.

43 În ceea ce privește obiectivul urmărit de Regulamentul nr. 883/2004, astfel cum s-a amintit la punctul 31 din prezenta hotărâre, acest regulament urmărește să coordoneze sistemele de securitate socială instituite în statele membre în scopul de a garanta exercitarea efectivă a liberei circulații.

44 În această privință, trebuie amintit că regulamentul menționat nu organizează un regim comun de securitate socială, ci permite menținerea unor regimuri naționale distincte și are drept unic obiectiv să asigure o coordonare între acestea din urmă în scopul de a garanta exercitarea efectivă a liberei circulații a persoanelor. Respectivul regulament permite astfel subzistența unor regimuri distincte care dau naștere unor creanțe distincte în raport cu instituții distincte împotriva cărora prestatorul deține drepturi directe în temeiul fie numai al dreptului intern, fie al dreptului intern completat, dacă este necesar, de dreptul Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 septembrie 2013, Brey, C-140/12, EU:C:2013:565, punctul 43, și Hotărârea din 14 iunie 2016, Comisia/Regatul Unit, C-308/14, EU:C:2016:436, punctul 67).

45 În plus, trebuie să se arate că, sub imperiul Regulamentului nr. 1408/71, Curtea a statuat deja că dreptul la menținerea ajutorului de șomaj într-o perioadă de trei luni contribuie la asigurarea liberei circulații a lucrătorilor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 iunie 1980, Testa și alții, 41/79, 121/79 și 796/79, EU:C:1980:163, punctul 14). Or, o astfel de concluzie se impune și în ceea ce privește Regulamentul nr. 883/2004, în măsura în care, pe lângă faptul că garantează exportul ajutorului de șomaj pentru o perioadă de trei luni, permite în plus prelungirea acestei perioade până la maximum șase luni.

46 Rezultă că articolul 64 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 883/2004 garantează exportul ajutorului de șomaj numai pentru o perioadă de trei luni, permițând însă, potrivit dreptului național, prelungirea respectivei perioade până la maximum șase luni.

47 Această interpretare nu este repusă în discuție de principiul renunțării la clauzele de reședință la care face referire instanța de trimitere în textul întrebării sale preliminare, acesta astfel cum figurează la articolul 7 din Regulamentul nr. 883/2004.

48 Astfel, din acest articol, în special din termenii „cu excepția cazului în care [Regulamentul nr. 883/2004] prevede altfel”, reiese că acest regulament conține dispoziții speciale care derogă de la principiul renunțării la clauzele de reședință. Acest lucru este valabil în privința articolului 63 din regulamentul menționat, intitulat „[d]ispoziții speciale pentru renunțarea la clauzele de reședință”, care prevede, în ceea ce privește situația persoanei aflate în șomaj care îndeplinește condițiile impuse de legislația statului membru competent pentru a avea dreptul la prestații și care se deplasează în alt stat membru, că renunțarea la clauzele de reședință se aplică numai în cazurile prevăzute la articolul 64 din același regulament și în limitele stabilite de acesta.

49 Astfel cum au susținut guvernele danez, suedez și norvegian în ședință, din interpretarea coroborată a articolelor 7 și 63, precum și a articolului 64 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 883/2004 reiese în mod clar că posibilitatea de a exporta ajutorul de șomaj al persoanei aflate în șomaj total care se deplasează în alt stat membru pentru a căuta un loc de muncă este asigurată, pe de o parte, în perioada de trei luni, în temeiul articolului 64 alineatul (1) litera (c) prima teză din acest regulament și,

pe de altă parte, dacă este cazul, în perioada ulterioară până la maximum șase luni, dacă persoana interesată a beneficiat de o prelungire a perioadei de trei luni în temeiul legislației naționale a statului membru în cauză.

50 Pe de altă parte, astfel cum a subliniat avocatul general în esență la punctele 80 și 81 din concluzii, disparitățile care există între sistemele și măsurile statelor membre care au pus în aplicare posibilitatea prevăzută la articolul 64 alineatul (1) litera (c) ultima teză din Regulamentul nr. 883/2004 nu pot fi considerate restricții privind libera circulație a lucrătorilor din moment ce articolul 48 TFUE prevede o coordonare a legislațiilor statelor membre, iar nu armonizarea lor, diferențele de fond și de procedură dintre regimurile de securitate socială din fiecare stat membru și, prin urmare, diferențele dintre drepturile persoanelor asigurate în aceste regimuri nefiind afectate de dispoziția menționată (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 iulie 2009, von Chamier-Gliszczinski, C-208/07, EU:C:2009:455, punctul 84, precum și Hotărârea din 11 aprilie 2013, Jeltes și alții, C-443/11, EU:C:2013:224, punctul 43).

51 În ceea ce privește criteriile în temeiul cărora instituția competentă poate prelungi perioada de export al ajutorului de șomaj până la maximum șase luni, trebuie subliniat că, atunci când, precum în prezenta cauză, statul membru în discuție a exercitat posibilitatea prevăzută la articolul 64 alineatul (1) litera (c) a doua teză din Regulamentul nr. 883/2004, acesteia îi revine obligația, în lipsa unor criterii stabilite prin regulamentul menționat, de a adopta, cu respectarea dreptului Uniunii, măsurile naționale care delimitează marja de apreciere a instituției competente, în special prin precizarea condițiilor în care prelungirea perioadei de export al ajutorului de șomaj după expirarea termenului de trei luni și până la maximum șase luni trebuie sau nu trebuie acordată unui șomer care se deplasează în alt stat membru pentru a căuta un loc de muncă.

52 În speță, din dosarul prezentat Curții, precum și din informațiile furnizate de guvernul neerlandez în ședință reiese că Regatul Țărilor de Jos ar fi refuzat inițial să exercite posibilitatea oferită la articolul 64 alineatul (1) litera (c) a doua teză din Regulamentul nr. 883/2004 în temeiul unei instrucțiuni a ministrului afacerilor sociale și ocupării forței de muncă din luna ianuarie a anului 2011. Cu toate acestea, într-o a doua etapă, după ce, prin hotărârea din 2 octombrie 2013 pronunțată în cauza principală, rechtbank Amsterdam (Tribunalul Amsterdam) a considerat că respingerea unei cereri de prelungire după expirarea termenului de trei luni a exportului ajutorului de șomaj trebuie să fie motivată, Uwv ar fi decis, menținând totodată principiul potrivit căruia o cerere de această natură nu poate fi admisă, că circumstanțe speciale proprii speței în cauză, în special existența unor perspective concrete și perceptibile de angajare, pot justifica admiterea unei astfel de cereri. În special, astfel cum reiese din indicațiile cuprinse în decizia de trimitere, Uwv ar considera că astfel de circumstanțe există atunci când persoana interesată se află într-un proces care ar putea să conducă la un loc de muncă și care impune prelungirea șederii în statul membru gazdă sau atunci când persoana interesată a furnizat o declarație de intenție din partea unui angajator care îi oferă o perspectivă concretă de angajare în statul membru respectiv.

53 În astfel de împrejurări, după cum a subliniat avocatul general la punctul 78 din concluzii, un stat membru rămâne în limitele permise de dreptul Uniunii în cazul în care adoptă măsuri în temeiul cărora prelungirea perioadei de export al ajutorului de șomaj până la maximum șase luni poate fi acordată numai în cazul în care sunt îndeplinite anumite condiții.

54 Ținând seama de ansamblul considerațiilor care precedă, trebuie să se răspundă la prima întrebare preliminară că articolul 64 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 883/2004 trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei măsuri naționale precum cea în discuție în litigiul principal, prin care se impune instituției competente să respingă de principiu orice cerere de prelungire a perioadei de export al ajutorului de șomaj după expirarea termenului de trei luni, cu excepția cazului în care instituția respectivă consideră că respingerea acestei cereri ar conduce la un rezultat nerezonabil.

Cu privire la a doua întrebare

55 Având în vedere răspunsul dat la prima întrebare, nu este necesar să se răspundă la a doua întrebare.

Cu privire la cheltuielile de judecată

56 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară:

Articolul 64 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul (CE) nr. 883/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei măsuri naționale precum cea în discuție în litigiul principal, prin care se impune instituției competente să respingă de principiu orice cerere de prelungire a perioadei de export al ajutorului de șomaj după expirarea termenului de trei luni, cu excepția cazului în care instituția respectivă consideră că respingerea acestei cereri ar conduce la un rezultat nerezonabil.

Semnături